

СЕКЦІЯ 3

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

УДК [334.72:005.591.454]:34.018
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2025-3-5>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДІЛУ ЯК ФОРМИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ТОВАРИСТВ

Зелінський Орест Ігорович,
аспірант кафедри права та публічного управління
Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила»
zelinskyi.orest@gmail.com
orcid.org/0009-0005-0168-0911

Мета. У статті розглядається питання поділу як однієї з найбільш актуальних процедур реорганізації юридичних осіб у сучасному національному економічному просторі. Дослідження спрямоване на з'ясування правової природи поділу, його місця в системі корпоративних реорганізацій та його концептуального розуміння в доктрині і законодавстві.

Методи. Дослідження базується на поєднанні загальнонаукових і спеціальних правових методів. Діалектичний метод було використано для визначення еволюції концепції поділу. Порівняльно-правовий аналіз дав змогу дослідити законодавство та практику України й обраних держав-членів ЄС, зокрема Польщі, Німеччини та Італії. Формально-правовий метод застосовувався для тлумачення відповідних положень національного та європейського законодавства, зокрема Директиви ЄС 2017/1132, яка гармонізує ключові аспекти корпоративного права. Доктринальний аналіз використовувався для дослідження протилежних наукових поглядів на тип правонаступництва у результаті поділу.

Результати. Дослідження демонструє, що правове регулювання поділу в Україні залишається фрагментарним і недостатньо систематизованим, будучи прямо передбаченим лише для окремих організаційно-правових форм, таких як акціонерні товариства та товариства з обмеженою відповідальністю. На противагу цьому, законодавство ЄС встановлює дві основні форми поділу акціонерних товариств: шляхом приєднання та шляхом створення нових товариств, при цьому остання значною мірою відповідає українській моделі.

Висновки. Дослідження підтверджує, що інститут поділу як форма реорганізації юридичних осіб потребує істотного доктринального уточнення та законодавчого удосконалення в Україні. Гармонізація з правом ЄС, зокрема з Директивою 2017/1132, видається вирішальним кроком до забезпечення системного, послідовного та ефективного регулювання.

Ключові слова: поділ, реорганізація, юридична особа, акціонерне товариство, правонаступництво.

LEGAL REGULATION OF DIVISION AS A FORM OF REORGANIZATION OF BUSINESS COMPANIES

Zelinskyi Orest Ihorovych,
Postgraduate Student at the Department of Law and Public Administration
King Danylo University
zelinskyi.orest@gmail.com
orcid.org/0009-0005-0168-0911

Purpose. The article addresses the issue of division as one of the most relevant procedures of reorganization of legal entities in the contemporary national economic space. The study aims to clarify the legal nature of division, its place within the system of corporate transformations, and its conceptual understanding in doctrine and legislation.

Methods. The research is based on a combination of general scientific and special legal methods. The dialectical method was used to identify the evolution of the concept of division. Comparative legal analysis enabled the study of legislation and practice in Ukraine and selected EU Member States, including Poland, Germany, and Italy. The formal-legal method was applied to interpret relevant provisions of national and European legislation, in particular EU Directive 2017/1132, which harmonizes key aspects of corporate law. Doctrinal analysis was used to examine divergent scholarly views on the type of legal succession in cases of division.

Results. *The study demonstrates that the legal regulation of division in Ukraine remains fragmentary and insufficiently systematized, being explicitly provided only for certain organizational and legal forms such as joint-stock companies and limited liability companies. In contrast, EU legislation establishes two primary forms of division of joint-stock companies: by acquisition and by the creation of new companies, with the latter largely corresponding to the Ukrainian model.*

Conclusions. *The research confirms that the institution of division as a form of reorganization of legal entities requires substantial doctrinal clarification and legislative refinement in Ukraine. Harmonization with EU law, particularly with Directive 2017/1132, appears to be a crucial step toward ensuring systemic, consistent, and effective regulation.*

Keywords: *division, reorganization, legal entity, joint-stock company, succession.*

Вступ. Актуальність теми наукової статті полягає в тому, що різні форми реорганізації юридичних осіб необхідні для вирішення економічних та правових питань, які виникають у процесі їхньої діяльності.

Застосування різних форм реорганізації сприяє збереженню суб'єкта господарювання, дозволяє зміцнити його конкурентні позиції на ринку та розширити спеціалізацію виробництва, підвищити ефективність управління, зменшити витрати виробництва тощо. Процес реорганізації шляхом поділу має свої позитивні та негативні моменти. На сьогодні чинне національне законодавство залишається недостатньо врегульованим в даному контексті та нормативне регулювання поділу стосується тільки окремих організаційно-правових форм.

Застосування поділу має на меті підвищення ефективності господарської діяльності, зумовлене потребою у гнучкішому управлінні бізнес-процесами, що досягається через створення нових, більш спеціалізованих юридичних осіб.

Мета. Метою даної статті є дослідження поділу як самостійної форми реорганізації юридичної особи, визначення його характерних ознак та значення цього інституту у законодавстві зарубіжних країн.

1. Поняття та форми реорганізації юридичних осіб

В умовах економічної нестабільності та кризи, зумовленої, зокрема, повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України, суб'єкти господарювання корпоративного типу перебувають у стані постійних трансформацій та змушені постійно адаптуватися до нових викликів. Такі зміни виступають об'єктивною необхідністю для забезпечення конкурентоспроможності, підвищення ефективності функціонування бізнесу та зростання доходів власників корпоративних прав. У даному контексті одним із важливих напрямів адаптації та розвитку виступає реорганізація юридичних осіб як інструмент стратегічного управління.

Однією із підстав припинення юридичної особи за чинним вітчизняним законодавством є реорганізація, метою якої є не припинення юридичної особи як суб'єкта господарювання, а створення нового чи нових більш ефективних утворень (Коверзнев, Коверзнева, 2017: 29). До ефективних заходів покращення функціонування та успішного управління суб'єкта господарювання відносять різні форми реорганізації, вибір яких залежить від мотивів та причин, щоб прибутково здійснювати господарську діяльність чи удосконалити організацію виробництва тощо. Тому суб'єкти господарювання обирають на свій розсуд найбільш ефективну форму реорганізації.

Слід зазначити, що у Цивільному кодексі України (далі – ЦК України) поняття «реорганізація» не закріплено. У ст. 104 ЦК України зазначено, що «юридична особа припиняється в результаті реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації». У ст. 109 ЦК України зазначено про виділ, як ще одну форму реорганізації юридичної особи (Цивільний Кодекс України, 2003). Тому можна підсумувати, виходячи із логічного зв'язку, що реорганізація юридичних осіб може проходити шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення або ж виділу.

Дослідження правового поняття поділу юридичних осіб неможливе без розуміння поняття «реорганізація», яка з етимологічної точки зору означає перетворення, трансформацію, перебудову, зміну форми організації чи управління тощо (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005:1214). Так, Є. В. Петров під поняттям реорганізації розуміє припинення юридичної особи з переходом прав та обов'язків у порядку правонаступництва (Петров, 2014: 82). О. Р. Кібенко розглядає поняття реорганізації більш ширше, тобто як правонаступництво між юридичними особами, а саме як комплексний одночасний перехід всього або ж частини майна, прав та обов'язків від юридичних осіб-правопередників, що можуть припинятись чи продовжувати існування, до новостворених або вже існуючих юридичних осіб- правонаступників (Кібенко, 2006: 380). Так, Н. В. Щербакова під даним терміном розуміє: правочин; один із прикладів правонаступництва; спосіб створення чи припинення господарських організацій; правовий інститут; юридичний склад тощо (Щербакова, 2024: 54). Вчена Л. В. Сіщук слушно зазначає, що реорганізація складається з послідовних етапів, які мають самостійне юридичне значення, які можуть призводити до припинення або ж до виникнення нової юридичної особи- правонаступника (Сіщук, 2013:157).

У науковій юридичній літературі дане правове явище має багато значень, оскільки наразі єдиного уніфікованого розуміння та законодавчого закріплення поняття реорганізації немає.

Варто підкреслити, що цивілісти виокремлюють такі напрями реорганізації, як-от: укрупнення, подібнення та перетворення. Укрупнення може відбуватися шляхом злиття та приєднання; перетворення – це зміна юридичною особою юридично-правової форми без припинення її існування; подібнення відбувається у вигляді виділу та поділу (Коверзнев, Коверзнева, 2017: 30).

2. Поняття поділу як форми реорганізації юридичних осіб

Поняття поділу як форми реорганізації юридичних осіб на законодавчому рівні має багато суперечностей і прогалин, оскільки правове врегулю-

вання стосується здебільшого тільки деяких видів господарських організацій, зокрема акціонерних товариств, товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю тощо. Проте правове регулювання поділу для інших видів господарських товариств ґрунтується на застарілих законодавчих положеннях, що не відповідають сучасним потребам господарського обігу та потребують системного оновлення та гармонізації.

Сьогодні в юридичній науці є різні підходи до розуміння правового поняття поділу як форми реорганізації юридичних осіб. Як зазначає Д. В. Жеков, реорганізація юридичної особи у формі поділу здійснюється шляхом державної реєстрації нових виниклих юридичних осіб. Така реорганізація у формі поділу вважається завершеною, а юридична особа припиняє своє існування «з моменту державної реєстрації всіх юридичних осіб- правонаступників реорганізованого суб'єкта» (Жеков, 2014: 89). В. В. Луць під поділом розуміє форму припинення юридичної особи, при якій її майно, права та обов'язки переходять до двох або більше новостворених юридичних осіб (Корпоративне право України, 2010: 79). На думку науковців М. Коверзнев та Г. Коверзневої, поділ юридичної особи слід розуміти як припинення її діяльності з одночасним утворенням двох або більше нових юридичних осіб- правонаступників, кожна з яких отримує відповідну частку майнових прав та обов'язків у межах, визначених статутними фондами (Коверзнев, Коверзнева, 2017: 30). О. С. Яворська трактує поділ як одну з форм реорганізації юридичної особи, що полягає в передачі її майнових прав та обов'язків новоствореним суб'єктам господарювання – правонаступникам у визначених частках відповідно до розподільчого балансу (Корпоративне право, 2020: 286). В. С. Щербина зазначає, що поділ – це «створення на базі одного існуючого суб'єкта господарювання двох чи більше суб'єктів господарювання як суб'єктів права, яким відповідно до розподільчого акту переходять частини майна та відповідні права і обов'язки реорганізованого суб'єкта господарювання» (Щербина, 2008: 47). Вчена Н. В. Щербакова слушно підкреслює, що поділ юридичної особи слід розглядати як процес припинення однієї господарської організації-правопосередника з передачею всіх її майнових прав та обов'язків у відповідних частках новоствореним господарським організаціям, тобто правонаступникам. Вона зазначає, що «поділом визнається процес припинення однієї господарської організації-правопосередника із передачею усіх майнових прав та обов'язків за розподільчим актом (балансом) у відповідних частках до кожної із нових створених господарських організацій- правонаступників (двох чи більше), що утворені внаслідок такого поділу» (Щербакова, 2024: 22).

Проаналізувавши поняття поділу різними науковцями, слід акцентувати на тому, що Коверзнев та Г. Коверзнева визначають поділ як процес припинення діяльності юридичної особи з подальшим виникненням двох або більше юридичних осіб- правонаступників. Саме правонаступництво, на їхню думку, і є ключовою ознакою поділу, вони акцентують увагу на розподілі статутного капіталу між новоствореними суб'єктами. Вчена С. О. Яворська наголошує на механізмі передачі активів та зобов'язань при поділі і формальному документі – розподільчому балансі

як підставі правонаступництва. Н. В. Щербакова, в свою чергу, трактує поділ як комплексний процес припинення однієї господарської організації з повною передачею всіх її прав та обов'язків новоствореним правонаступникам. Вчена підкреслює таку характерну особливість поділу як системність, оскільки відбувається юридичне припинення суб'єкта та утворюються кілька нових юридичних осіб, які набувають прав та обов'язків на підставі розподільчого акту. Всі вищезазначені науковці мають однакове розуміння поділу як процесу реорганізації. Проте одні акцентують увагу на правонаступництві та структурному поділі. Інші наголошують на механізмах передачі активів, ще інші вказують на системності такого процесу та головній ролі розподільчого акту. Це все свідчить про те, що поділ є правовою категорією, яка має комплексний характер, проте потребує подальшого теоретичного і законодавчого уточнення.

В нормах спеціального законодавства, які регулюють правовий статус юридичних осіб, закріплено поняття «поділу», а саме йдеться про акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю або ж товариства з додатковою відповідальністю тощо. Зокрема, у ч. 1 ст. 125 Закону України «Про акціонерні товариства» (Закон України «Про акціонерні товариства, 2022) закріплено, що «поділом акціонерного товариства визнається припинення акціонерного товариства з передачею всього його майна, прав та обов'язків двом чи більше новим акціонерним товариствам- правонаступникам згідно з розподільним балансом». Аналогічне визначення міститься у ч. 1 ст. 51 закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», а саме: «поділом є припинення товариства з переданням всього його майна, всіх прав та обов'язків двом чи декільком новим товариствам- правонаступникам згідно з розподільним балансом» (Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», 2018). Таке ж визначення подається і у п. 11 «Порядку здійснення емісії та реєстрації випуску акцій акціонерних товариств, які створюються шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення або до яких здійснюється приєднання» (Порядок здійснення емісії та реєстрації випуску акцій акціонерних товариств, які створюються шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення або до яких здійснюється приєднання, 2013). Варто підкреслити, що у п. 7 ст. 4 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» йдеться про те, що поділ як форма реорганізації юридичних осіб «вважається завершеним з дати державної реєстрації припинення юридичної особи, що припиняється у результаті поділу» (Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», 2003).

М. С. Приходько на прикладі акціонерного товариства (далі – АТ) виокремлює наступні ознаки поділу АТ, а саме: припинення існування реорганізованого АТ як суб'єкта права; присутність елементів і створення, і припинення; утворення двох чи більше самостійних АТ; наявність універсального правонаступництва, тобто це означає, що всі права та обов'язки, все майно АТ автоматично переходить правонаступникам (Приходько, 2023:249-250).

Отож, аналізуючи теоретико-правовий підхід до розуміння поділу як юридичної категорії, можна виокремити характерні його риси, а саме: поділ є самостійною формою реорганізації юридичної особи; у разі поділу одночасно відбувається як припинення, так і створення двох і більше юридичних осіб; мета поділу – це розукрупнення юридичної особи за вільним волевиявленням; новостворені юридичні особи є правонаступниками; майно, права та обов'язки юридичної особи, яка поділяється, переходять у певних частинах до правонаступників; при поділі має місце універсальне правонаступництво; при поділі відбувається дроблення статутного капіталу; основним документом, що визначає обсяг і факт передачі майна новоствореним юридичним особам, є розподільчий баланс; моментом завершення поділу вважають дату державної реєстрації припинення юридичної особи, що припиняється у результаті поділу тощо.

Національне законодавство потрібно модернізувати до європейських вимог та стандартів у контексті положень про компанії та корпоративне управління відповідно до Положення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і Директиви Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2017/1132 від 14 червня 2017 року щодо деяких аспектів корпоративного права (далі – Директива ЄС 2017/1132). Питання поділу акціонерних компаній регламентовано Главою III Директиви ЄС 2017/1132. Саме ця Директива є своєрідним кодифікованим актом щодо питань корпоративного права в межах Європейського Союзу. Директива ЄС 2017/1132 закріплює два види поділу акціонерних компаній: шляхом придбання та шляхом заснування нових компаній. У ч. 1 ст. 136 Директиви визначено, що поділ шляхом придбання – це припинення діяльності компанії без проведення ліквідації, при цьому все майно та зобов'язання передаються більше, ніж одній існуючій компанії. В даному випадку акціонери компанії, що припиняється, одержують акції компаній- правонаступників та також можуть отримати грошову компенсацію в розмірі, що не перевищує 10 % номінальної вартості відповідних акцій. У ч. 1 ст. 155 Директиви йдеться про те, що поділ шляхом створення нових компаній передбачає також припинення існування компанії без ліквідації, проте всі активи та зобов'язання передаються більш, ніж одній новоствореній компанії. У такому випадку акціонери припиненої компанії отримують акції новостворених юридичних осіб та можуть також мати грошову виплату в розмірі не більше 10% номінальної вартості розподілених акцій (Директива 2017/1132, 2017). Підсумовуючи, можна підкреслити, що у національному законодавстві поділ шляхом придбання не закріплений, а поділ шляхом заснування нових компаній відповідає, по суті, вітчизняному поділу. Проте можуть застосовуватись одночасно поділ та приєднання як форми реорганізації юридичних осіб. Таку реорганізацію називають складною або змішаною. Прихильницею такої складної реорганізації є Н. В. Щербакова. Вчена вказує на переваги такого процесу, оскільки це «дасть змогу учасникам (акціонерам) суб'єктів господарювання передавати активи від одного господарюючого суб'єкта до іншого, мінімізуючи трудові, фінансові, податкові ресурси; сприятиме більш ефективному захисту законних прав та інтересів

учасників (акціонерів), кредиторів, самих суб'єктів господарювання» (Щербакова, 2021: 179). Проте така процедура не передбачена Законом України «Про акціонерні товариства».

Як слушно зауважує М. С. Приходько, поділ шляхом придбання є складною формою реорганізації. При такому поділі відбувається передача поділених частин майна вже існуючим товариствам або ж створення на поділених частинах майна нових юридичних осіб. Автор вказує на доцільності застосування поділу шляхом придбання, акцентуючи, що поєднання різних форм реорганізації та організаційно-правових форм суб'єктів господарювання сприяє спрощенню реорганізаційної процедури. Такий підхід дозволяє оптимізувати використання трудових, фінансових і податкових ресурсів (Приходько, 2023: 251).

3. Поняття поділу у законодавстві зарубіжних країн

Процедура реорганізації товариства шляхом поділу закріплена у законодавстві європейських держав. Так, у п. 2 ч. 1 ст. 529 Кодексу комерційних товариств Республіки Польща закріплено, що поділ може бути здійснений шляхом створення нових компаній, до яких переходять всі активи компанії, що ділиться, або шляхом передачі часток у нових компаніях. Це так званий поділ шляхом заснування нових компаній. Аналогічна конструкція закріплена в італійському законодавстві: відповідно до частини 1 статті 2506 Цивільного кодексу Італії, у разі поділу компанія передає всі або частину своїх активів кільком іншим компаніям – як уже існуючим, так і новоствореним (Приходько, 2023: 250).

Німецьке законодавство закріплює проведення поділу як шляхом придбання, так і шляхом створення нових юридичних осіб. Відповідно поділ шляхом придбання являє собою припинення товариства та передачу свого майна без ліквідації самого товариства. Шляхом такого виду поділу проходить розподіл майна між іншими вже існуючими товариствами в обмін на отримання акціонерами товариства, що поділяється, акцій від товариств, які набувають певне майно. Тобто, в даному випадку, правонаступником виступає вже існуюче товариство. У разі поділу шляхом створення нових юридичних осіб процедура така ж як описувалась вище, тільки майно розподіляється між новоствореними товариствами- правонаступниками, які утворюються в результаті поділу. При цьому акціонери товариства, що припиняє свою діяльність, отримують акції у новостворених товариствах (Мовчан, 2006: 97-98).

Як зазначає В. Цікало, при реорганізації акціонерного товариства відбувається два види правонаступництва – універсальне або загальне та сингулярне або окреме. При універсальному правонаступництві права та обов'язки акціонерного товариства, яке припиняє своє існування, переходять до новоутвореного товариства. При сингулярному правонаступництві відбувається перехід прав акціонерів товариства, що припинило свою діяльність, до акціонерів новоутвореного товариства (Цікало, 2017).

Цивільний кодекс України не закріплює поняття «правонаступництва», проте у науці цивільного права розглядаються два види правонаступництва при реорганізації юридичної особи – універсальне та сингулярне.

Наявність правонаступництва і визначає особливість кожної із форм реорганізації. Загалом правонаступництво, як слушно зауважує В. І. Біленко, це процес переходу майна, прав та обов'язків від однієї юридичної особи, тобто право попередника, до іншої – правонаступника. Тому залежно від форми реорганізації юридичної особи встановлюються специфічні правила щодо переходу майна, а також прав і обов'язків до правонаступника (Біленко, 2024: 24–25).

4. правонаступництво при поділі

Слід зазначити, що наукові дискусії точаться щодо виду правонаступництва при поділі. Одні дослідники вважають, що поділ передбачає універсальне правонаступництво, а інші твердять, що даний процес передбачає виключно сингулярне правонаступництво (Щербакова, 2024: 20). Дискусії потребують досконалого правового обґрунтування.

О. М. Стратюк підкреслює, що при поділі відомості про правонаступництво відображаються у розподільному балансі. Звідси, права та обов'язки передаються кільком юридичним особам у визначеному співвідношенні відповідно до розподільного балансу. Тому вчена у даному випадку наголошує на сингулярному правонаступництві, оскільки при універсальному правонаступництві права і обов'язки переходять до інших юридичних осіб у певній сукупності як єдине ціле, а при сингулярному правонаступництві права і обов'язки повинні бути чітко окресленими за домовленістю між сторонами (19Стратюк, 2020: с. 128–129). Науковці, які підтримують позицію сингулярного правонаступництва під час поділу, твердять, що при такій формі відбувається у певних пропорціях перехід прав та обов'язків до інших кількох суб'єктів – правонаступників (Корпоративне право України, 2018: с. 433). При реорганізації юридичної особи шляхом поділу, як було зазначено вище, утворюється кілька нових юридичних осіб-правонаступників, до яких права і обов'язки правопередника переходять у певних частинах. Тому, можна погодитись з думкою науковців про виникнення сингулярного або ж часткового, а не універсального або ж загального правонаступництва при поділі.

На думку Д. В. Жекова, при реорганізації шляхом поділу права й обов'язки реорганізованих юридичних осіб можуть переходити в повному обсязі до декількох правонаступників у певних частинах. Під час поділу правонаступник може бути неочевидним, тому що не завжди зразу стає зрозуміло, яка з новостворених юридичних осіб буде відповідальною за певні права чи обов'язки юридичної особи-правопередника, яка припиняє своє існування (Жеков, 2014: 285).

Цікавою є думка про те, що при реорганізації юридичних осіб універсальне правонаступництво може бути і повним, і частковим. Повне універсальне правонаступництво передбачає передачу всіх прав і обов'язків окремого суб'єкта права як єдиного цілого до одного і єдиного правонаступника. Натомість часткове універсальне правонаступництво означає, що правонаступнику переходить лише частина прав і обов'язків, які, зазвичай, є взаємопов'язаними. Часткове універсальне правонаступництво відбувається при реорганізації у формі поділу (Корпоративне право України, 2018: 435–436). У ч. 5 ст. 107 Цивільного кодексу України зазначено, що юридична особа – правонаступник, яка виникла шляхом поділу, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями

юридичної особи-правопередника, що припинилася, які за розподільчим балансом були передані іншій юридичній особі-правонаступнику. Якщо ж юридичних осіб-правонаступників більше двох, то субсидіарна відповідальність покладається на них солідарно (Цивільний кодекс України, 2003). Отже, враховуючи наведені вище аргументи, більшість науковців все ж таки притримуються думки, що під час реорганізації шляхом поділу має місце універсальне правонаступництво. Проте дискусії тривають і надалі.

Висновки. Таким чином, аналізуючи все викладене вище, можна зробити висновок, що поділ є абсолютно самостійною формою реорганізації юридичної особи.

Поділ є певним процесом припинення однієї юридичної особи-правопередника з передачею всіх її майнових прав та обов'язків у відповідних частках двом чи більше новоствореним юридичним особам-правонаступникам. При реорганізації у формі поділу відбувається часткове універсальне правонаступництво.

Інститут поділу сьогодні на рівні чинного національного законодавства залишається недостатньо врегульованим, потребує системного оновлення та гармонізації. Варто підкреслити, що на практиці поділ як форма реорганізації врегульований частково тільки для деяких видів господарських товариств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біленко В. І. Припинення юридичної особи як вид універсального правонаступництва в Україні. *Нове українське право*. Вип. 6. 2024. С. 20–25
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпін: Перун, 2005. 1728 с.
3. Директива 2017/1132 Європейського парламенту та Ради ЄС від 14 червня 2017 року, що стосується певних аспектів корпоративного права. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32017L1132>
4. Жеков Д. В. Види реорганізації юридичних осіб за цивільним законодавством України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 4. С. 88–90
5. Жеков Д. В. правонаступництво як елемент реорганізації юридичної особи. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 74. С. 281–287.
6. Кібенко О.Р. Сучасний стан та перспективи правового регулювання корпоративних відносин: порівняльно-правовий аналіз права ЄС, Великобританії та України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.04 / Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. Харків, 2006. 527 с.
7. Коверзнев М., Коверзнева Г. Правовий аспект реорганізації юридичних осіб. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С. 29–31
8. Корпоративне право України: підручник / за заг. ред. В. В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 384с.
9. Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / за заг. ред. В. А. Васильєвої. Харків: Право, 2018. 616 с.
10. Корпоративне право: підручник / за заг. ред. С. О. Яворської. Дрогобич: Коло, 2020. 650 с.
11. Мовчан О. О. правонаступництво при реорганізації акціонерних товариств шляхом поділу та виділу. *Наукові записки*. Том 53. Юридичні науки. 2006. С. 97–101
12. Петров Є.В. До питання про форми реорганізації господарських товариств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2014. Вип. 24. Том 2. С. 82–85.
13. Порядок здійснення емісії та реєстрації випуску акцій акціонерних товариств, які створюються шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення або до яких здійснюється приєднання: Порядок від 09.04.2013 № 520. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0795-13#Text>

14. Приходько М. С. Щодо удосконалення законодавства з питань поділу та виділу акціонерних товариств. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. С.248-252
15. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
16. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
17. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
18. Сішук Л. В. Теоретико-методологічні підходи до розуміння поняття реорганізації. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2013. Вип. 33. С. 148-161
19. Стратіук О. М. Поняття та види правонаступництва при реорганізації юридичних осіб. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2020. Випуск 52. С. 121-133
20. Цивільний кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
21. Цікало В. Умови здійснення права акціонерів на конвертацію (обмін) акцій. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/5/10.pdf>
22. Щербаківа Н. В. Поділ та виділ як правові форми розукрупнення господарських організацій. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2024. №3 (29). С.13-27
23. Щербаківа Н. В. Реорганізація: доктрина, законодавство, практика застосування: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2024.640 с.
24. Щербаківа Н.В. Складні реорганізаційні конструкції must have в законодавстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 175-179.
25. Щербина В. С. Суб'єкти господарського права: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 264 с.
10. Yavorska, S. O. (Ed.). (2020). *Korporativne pravo* [Corporate law]. Drohobych (Ukraine): Kolo.
11. Movchan, O. O. (2006). Pravonastupnytstvo pry reorganizatsii aktsionernykh tovarystv shliakom podilu ta vydilu [Succession in the reorganization of joint-stock companies by division and separation]. *Naukovi zapysky. Yurydychni nauky – Scientific Notes. Legal Sciences*, Vol. 53, pp. 97-101.
12. Petrov, Ye. V. (2014). Do pytannia pry formy reorganizatsii hospodarskykh tovarystv [On the issue of forms of reorganization of business companies]. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Seriya Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Law Series*, Vol. 2, Issue 24, pp. 82-85.
13. National Securities and Stock Market Commission of Ukraine. (2013, April 9). Poriadok zdiisnennia emisii ta reistratsii vypusku aktsii aktsionernykh tovarystv... [Regulation on the issue and registration of shares of joint-stock companies created through merger, division, separation, transformation or accession]. Order No. 520. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0795-13#Text>
14. Prykhodko, M. S. (2023). Shchodo udoskonalennia zakonodavstva z pytan podilu ta vydilu aktsionernykh tovarystv [On improving legislation on the division and separation of joint-stock companies]. *Yurydychni naukovi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, pp. 248-252.
15. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022, July 27). Pro aktsionerni tovarystva: Zakon Ukrainy № 2465-IX [On joint-stock companies: Law of Ukraine No. 2465-IX]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003, May 15). Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib – pidpriemstiv ta hromadskykh formuvan: Zakon Ukrainy № 755-IV [On state registration of legal entities, individual entrepreneurs and public formations: Law of Ukraine No. 755-IV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2018, February 6). Pro tovarystva z obmezhenoiu ta dodatkovoiu vidpovidalnistiu: Zakon Ukrainy № 2275-VIII [On limited and additional liability companies: Law of Ukraine No. 2275-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
18. Sishchuk, L. V. (2013). Teoretyko-metodolohichni pidkhody do rozuminnia poniattia reorganizatsii [Theoretical and methodological approaches to understanding the concept of reorganization]. *Aktualni problemy vdoskonalennia chynnoho zakonodavstva Ukrainy – Current Problems of Improving Ukrainian Legislation*, Issue 33, pp. 148-161.
19. Stratiuk, O. M. (2020). Poniattia ta vydy pravonastupnytstva pry reorganizatsii yurydychnykh osib [The concept and types of succession in the reorganization of legal entities]. *Aktualni problemy vdoskonalennia chynnoho zakonodavstva Ukrainy – Current Problems of Improving Ukrainian Legislation*, Issue 52, pp. 121-133.
20. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003, January 16). Tsyvilnyi kodeks Ukrainy № 435-IV [Civil Code of Ukraine No. 435-IV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
21. Tsikalo, V. (2017). Umovy zdiisnennia prava aktsioneriv na konvertatsiiu (obmin) aktsii [Conditions for exercising shareholders' right to convert (exchange) shares]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, Economy and Law*, No. 5. Retrieved from <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/5/10.pdf>
22. Shcherbakova, N. V. (2024). Podil ta vydil yak pravovi formy rozukrupnennia hospodarskykh orhanizatsii [Division and separation as legal forms of deconcentration of business organizations]. *ScienceRise: Juridical Science*, No. 3(29), pp. 13-27.
23. Shcherbakova, N. V. (2024). Reorganizatsiia: doktryna, zakonodavstvo, praktyka zastosuvannia [Reorganization: Doctrine, legislation, practice]. Kyiv (Ukraine): Yurinkom Inter.
24. Shcherbakova, N. V. (2021). Skladni reorganizatsiini konstruktsii must have v zakonodavstvi Ukrainy [Complex reorganization structures “must have” in Ukrainian legislation]. *Yurydychni naukovi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, No. 12, pp. 175-179.
25. Shcherbyna, V. S. (2008). Subiekty hospodarskoho prava [Subjects of business law]. Kyiv (Ukraine): Yurinkom Inter.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2025
Рекомендована до друку 11.09.2025
Оублікована 01.10.2025